

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**На тему «МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ
РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»**

Виконав студент 4 курсу, групи ОПз-61с

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Пігарєва Вікторія Олександрівна

Керівник: к.е.н., старший викладач

Мірошніченко О.В.

Суми – 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему

«Методика складання звіту про фінансові результати та оцінка показників ефективності діяльності підприємства»

Студентки 4 курсу групи ОПз-61с, заочної форми навчання

Пігаревої Вікторії Олександрівни

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 58 сторінок, 5 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел із 37 найменувань, 4 додатки.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що протягом останніх років страхова галузь зазнала безпрецедентної волатильності. Великі коливання ринкових оцінок страховиків та значна роль, яку фінансова звітність відіграє у невизначеності навколо страхових компаній, підкреслюють важливість розуміння фінансової інформації страховиків та її наслідків для ризику та вартості страхових послуг. Враховуючи той факт, що вітчизняний ринок страхових послуг з кожним роком збільшується, а їх послуги стають затребуваними серед споживачів, то постає необхідність у аналіз фінансової звітності таких організацій та оцінки показників ефективності їх діяльності в цілому, задля формування вичерпної думки щодо платоспроможності, заздалегідь визначеної, страхової компанії. Досягти бажаного результату можна внаслідок аналізу практики бухгалтерського обліку страхових компаній та фінансового аналізу, що дасть змогу узагальнити відповідну інформацію з академічних досліджень та визначити відповідні емпіричні докази чи спростування таких.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних та практичних положень з методики складання звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності підприємства, а також розроблення пропозицій, щодо їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження виступає фінансова звітність страхової компанії ПАТ НАСК «ОРАНТА».

Предметом дослідження виступають методичні, теоретичні та практичні підходи щодо складання звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності страхових компаній.

У ході дослідження були використані такі методи дослідження, як: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння, та також економіко-математичні методи.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-правові документи України, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, дані річних звітів ПАТ НАСК «ОРАНТА».

За результатом дослідження були сформульовані такі висновки:

- система бухгалтерської звітності страхових компаній знаходиться в процесі реформування і безперервного розвитку;
- запропоновано рекомендації щодо підготовки звітності у відповідності до МСФЗ;
- визначено необхідні умови застосування міжнародних стандартів для страхових компаній;
- апробовано ряд переваг застосування автоматизованої системи управлінської та аналітичної звітності.

Одержані результати можуть бути використані ПАТ НАСК «ОРАНТА» для покращення фінансової діяльності компанії в цілому.

Ключові слова: страхова компанія, фінансові результати, звіт, метод створення, прибуток, показники ефективності.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 58 сторінках, зокрема список використаних джерел із 37 найменувань, розміщений на 3 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 3 рисунки, а також 4 додатки.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік.

Рік захисту роботи – 2021 рік.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к.е.н., доцент
_____ Ю.С. Серпенінова
“ ___ ” _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
на здобуття ступеню “бакалавр”
з спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
студенту 4 курсу, групи ОПз-61с
Пігаревій Вікторії Олександрівні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Методика складання звіту про фінансові результати та оцінка показників ефективності діяльності підприємства
затверджена наказом по університету від «17» червня 2021 року № 0354-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи « ___ » червня 2021 року
3. Мета кваліфікаційної роботи – узагальнення теоретичних та практичних положень з методики складання звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності підприємства, а також розроблення пропозицій, щодо їх вдосконалення.
4. Об'єкт дослідження виступає фінансова звітність страхової компанії ПАТ НАСК «ОРАНТА»
5. Предмет дослідження: методичні, теоретичні та практичні підходи щодо складання звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності страхових компаній
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах наукових та методичних роботах вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців-практиків, законодавчих та нормативних актах України, ПАТ НАСК «ОРАНТА».
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Теоретичні та методологічні аспекти складання звіту про фінансові результати та оцінка показників ефективності діяльності» – до 20 травня 2021р.

У розділі 1 розглянути звіт про фінансові результати як компонент фінансової звітності підприємства; дослідити економічну сутність та значення показників, які впливають на фінансові результати підприємства; дослідити методику аналізу фінансових показників страхових компаній

Розділ 2 «Методика складання звіту про фінансові результати ПАТ НАСК «Оранта»»– до 1 червня 2021р.

У розділі 2 навести загальну організаційно-економічну характеристику ПАТ НАСК «ОРАНТА»; дослідити особливості складання звіту про фінансові результати ПАТ НАСК «ОРАНТА»; провести факторний аналіз фінансового результату діяльності страхової організації

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення складання звіту та оцінки показників діяльності підприємства» – до 2 червня 2021р.

У розділі 3 запропонувати шляхи вдосконалення бухгалтерської (фінансової) звітності

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Мірошніченко О.В.		
2	Мірошніченко О.В.		
3	Мірошніченко О.В.		

9. Дата видачі завдання: «18» травня 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

О.В. Мірошніченко

(ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав

(підпис)

В.О. Пігарева

(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ	9
1.1 Звіт про фінансові результати як компонент фінансової звітності підприємства	9
1.2 Економічна сутність та значення показників, які впливають на фінансові результати підприємства	14
1.3 Методики аналізу фінансових показників страхових компаній	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПАТ НАСК «ОРАНТА»	26
2.1 Загальна характеристика підприємства ПАТ НАСК «ОРАНТА»	26
2.2 Факторний аналіз фінансового результату діяльності страхової організації	31
2.3 Особливості складання звіту про фінансові результати ПАТ НАСК «ОРАНТА»	35
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ТА ОЦІНКИ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	39
3.1 Шляхи вдосконалення бухгалтерської (фінансової) звітності	39
3.2 Автоматизація звітності та оцінки прибутковості підприємства	44
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	56

ВСТУП

Протягом останніх років страхова галузь зазнала безпрецедентної волатильності. Великі коливання ринкових оцінок страховиків та значна роль, яку фінансова звітність відіграє у невизначеності навколо страхових компаній, підкреслюють важливість розуміння фінансової інформації страховиків та її наслідків для ризику та вартості страхових послуг. Враховуючи той факт, що вітчизняний ринок страхових послуг з кожним роком збільшується, а їх послуги стають затребуваними серед споживачів, то постає необхідність у аналіз фінансової звітності таких організацій та оцінки показників ефективності їх діяльності в цілому, задля формування вичерпної думки щодо платоспроможності, заздалегідь визначеної, страхової компанії. Досягти бажаного результату можна внаслідок аналізу практики бухгалтерського обліку страхових компаній та фінансового аналізу, що дасть змогу узагальнити відповідну інформацію з академічних досліджень та визначити відповідні емпіричні докази чи спростування таких.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних та практичних положень з методики складання звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності підприємства, а також розроблення пропозицій, щодо їх вдосконалення.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи, було поставлено ряд завдань, зокрема:

- розглянути звіт про фінансові результати як компонент фінансової звітності організацій;
- дослідити економічну сутність та значення показників, які впливають на фінансові результати підприємства;
- проаналізувати методику оцінювання фінансових показників страхових організацій;

- навести загальну характеристику страхової компанії ПАТ НАСК «ОРАНТА»;
- провести факторний аналіз фінансових результатів діяльності ПАТ НАСК «ОРАНТА»;
- визначити особливості складання звіту про фінансові результати ПАТ НАСК «ОРАНТА»;
- запропонувати шляхи удосконалення бухгалтерської (фінансової) звітності для страхової компанії;
- охарактеризувати автоматизацію бізнесу та оцінку прибутковості підприємства.

Об'єктом дослідження виступає фінансова звітність страхової компанії ПАТ НАСК «ОРАНТА».

Предметом дослідження виступають методичні, теоретичні та практичні підходи щодо складання звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності страхових компаній.

У ході дослідження були використані такі методи дослідження, як: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння, та також економіко-математичні методи.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-правові документи України, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, дані річних звітів ПАТ НАСК «ОРАНТА».

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Звіт про фінансові результати як компонент фінансової звітності підприємства

В даний час фінансова звітність є одним з ключовим інформаційним елементом підприємства, тому що саме вона дозволяє зацікавити інвесторів і залучити необхідні інвестиції [6].

Фінансовий звіт є складовою частиною річної та проміжної звітності, і показує, як змінився власний капітал підприємства в результаті заробленого доходу та реалізованих стратах у звітному періоді.

Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ) (IAS) 1 «Подання фінансової звітності» регламентує формування інформації про фінансові досягнення у вигляді звіту про сукупний дохід. "Сукупний дохід" розглядається як зміна обсягу чистих активів компанії за звітний період внаслідок операцій або інших подій, джерелом яких не є її власники [2].

У МСФЗ 1 передбачено подання інформації про сукупний дохід за період або у вигляді єдиного звіту про сукупний дохід, що включає всі статті доходів і витрат, що формують чистий прибуток (збиток) за період, або у вигляді двох фінансових звітів: звіту про фінансові результати та звіту про сукупний дохід.

При цьому в звіті про сукупний дохід не повинні відображатися статті, що містять інформацію про прибуток або збиток організації [4].

Звіт про сукупний дохід містить підсумковий фінансовий результат і компоненти іншого сукупного доходу. МСФЗ не пред'являє жорстких вимог до форми звіту, відсутній повний перелік необхідних статей, не

регламентовано порядок їх розташування і назви, а визначено тільки мінімальний список: виручка; витрати з фінансування; частка підприємства в прибутку і збитку асоційованих підприємств і спільної діяльності, що враховуються за методом пайової участі; витрати з податків; прибуток або збиток та ін. [2].

Конкретна форма звіту розробляється підприємством самостійно. Крім того, МСФЗ 1 рекомендує два підходи до групування статей звіту: метод «характеру витрат» і метод «функцій витрат». Перший передбачає, що витрати об'єднуються відповідно до їх економічним змістом і не перерозподіляються в залежності від їх цільового призначення всередині організації. Такий підхід заснований на класифікації витрат за економічними елементами і дозволяє розкрити джерела їх формування. Визначення фінансового результату від основної діяльності методом "характеру витрат" передбачає зіставлення виручки від продажів продукції (товарів, робіт, послуг) із загальною сумою витрат звітного періоду, скоригованої на зміну залишків у запасах (незавершеного виробництва і готової продукції).

Звіт про фінансові результати характеризує результати діяльності підприємства впродовж звітного періоду і показує, яким чином вона отримує прибуток або збиток. У звіті про фінансові результати можна виділити чотири елементи: збитки, прибутки, доходи, витрати. Доходи являють собою збільшення, а витрати зменшення економічних вигод економічного суб'єкта, які відбуваються в результаті надходження або вибуття активів, а також погашення або виникнення зобов'язань перед бюджетом, позабюджетними фондами і третіми особами, що призводять до певних змін капіталу цього суб'єкта.

Прибуток повною мірою відображає ефективність виробництва, якість і обсяг виробленої продукції, продуктивність праці, рівень собівартості. Збиток являє собою перевищення витрат над доходами, він є обставиною, що знижує величину власного капіталу.

Звіт про фінансові результати є складовою частиною бухгалтерської звітності організації, забезпечуючи користувачів інформацією про фінансові результати її діяльності.

Для цілей бухгалтерського обліку витрати можуть бути визнані при виконанні наступних умов:

- витрата проведений відповідно до конкретного договору, складеним згідно з вимогами чинного законодавства і має юридичну силу;
- сума витрати може бути визначена;
- є тверда впевненість в тому, що в результаті здійснення конкретного факту господарського життя однозначно відбудеться зменшення економічних вигід організації.

У тому випадку, якщо щодо будь-яких витрат, здійснених організацією не виконано хоча б одну з перерахованих умов, то в бухгалтерському обліку організації відображається дебіторська заборгованість. Різниця між сукупними доходами сукупними і витратами являє собою фінансовий результат діяльності організації, який визначається показником прибутку або збитку, що формується протягом звітного року. При цьому сукупний дохід формується шляхом підсумовування доходів від основного (звичайного) виду діяльності та інших доходів організації за звітний період. Відповідно сукупна витрата являє собою загальну суму витрат за основним (звичайним) видом діяльності та інших витрат.

Перевищення доходів над витратами тягне за собою приріст майна організації, а переважання витрат свідчить про отриманий організацією збиток. При цьому фінансовий результат за основним видом діяльності та від інших операцій визначаються самостійно, а потім вони підсумовуються, формуючи показник прибутку до оподаткування.

Основною метою діяльності будь-якої комерційної організації є отримання прибутку від здійснення фінансово-господарської діяльності. Основні економічні результати фінансово-господарської діяльності

організації характеризуються обсягом випущеної і проданої продукції, валовим доходом, прибутком, вартістю майнового комплексу організації. На економічні результати діяльності організації впливає рівень платоспроможності, безбитковості, фінансової стійкості та ліквідності.

Економічні результати господарсько-фінансової діяльності організації відображають в цілому ефективність застосування його економічного потенціалу, в який включається виробничий, кадровий, технічний, фінансовий потенціали і яким характеризуються загальні можливості, конкретні види економічної діяльності організації.

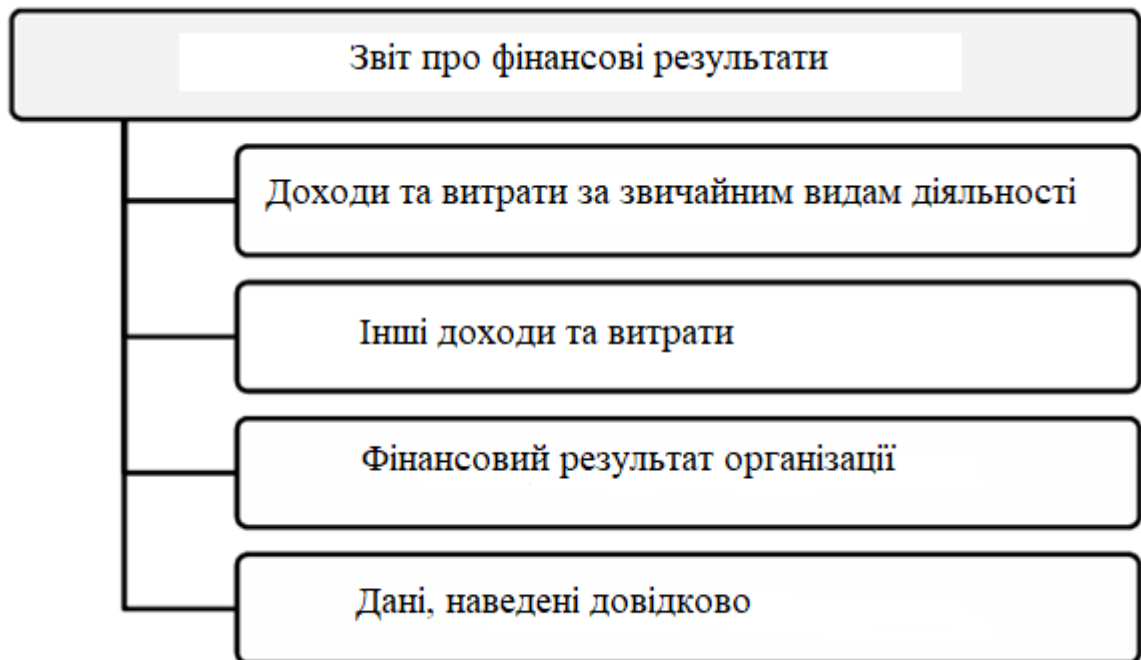

Рисунок 1.1 – Структура звіту про фінансові результати

Метою звіту є забезпечення користувачів інформацією, що стосується результатів діяльності підприємства. Значимість інформації, що міститься в звіті, проявляється в тому, що вона дозволяє:

- оцінювати зміни, що відбулися в доходах і витратах підприємства у звітному періоді, порівняно з попереднім;
- аналізувати склад, структуру і динаміку валового прибутку, прибутку від продажів і чистого прибутку;

- виявляти фактори, що вплинули, на кінцевий фінансовий результат.

Крім цього вона активно використовується апаратом управління підприємства для вироблення нових і оцінки ефективності вже прийнятих управлінських рішень, прогнозування діяльності організації, розподілу доходів між засновниками і аналізу результатів діяльності.

Отже, під звітом про фінансові результати розуміють документ, що характеризує результативність діяльності підприємства впродовж певного періоду. Для потенційних та існуючих інвесторів цей звіт дозволяє розглядати підприємство з позиції інвестиційної цінності, сприяє визначенню його кредитоспроможності та рентабельності. Інформація, що міститься в звіті, дозволяє скласти прогноз майбутньої віддачі від ресурсів, а також вона дозволяє оцінити можливість підприємства генерувати чисті надходження грошових коштів.

На сучасному етапі ми спостерігаємо появу перетворень у звіті про фінансові результати, що пов'язано з переходом українського бухгалтерського обліку та звітності на МСФЗ. Внаслідок чого, відбувається зближення змісту звіту про фінансові результати, застосовуваного в Україні до вимог міжнародних стандартів.

Особливістю українського звіту про фінансові результати є безальтернативний характер в класифікації витрат, поданні форми і змісту, правил його складання, що багато в чому пояснюється нерозвиненістю ринкових механізмів і систем оцінки виконання економічним суб'єктом податкових зобов'язань.

Вся інформація в звіті про фінансові результати наводиться як мінімум за звітний і попередній рік. Якщо організацією приймаються рішення у поданій бухгалтерській звітності розкривати кожний числовий показник більше ніж за два роки, то організація забезпечує під час розробки, прийняття та виготовлення бланків форм достатню кількість граф, потрібних для такого розкриття.

1.2 Економічна сутність та значення показників, які впливають на фінансові результати підприємства

В даний час, в умовах нестабільної економічної ситуації в світі та в Україні, більшість господарюючих суб'єктів змушена працювати з урахуванням таких факторів, як: істотні коливання курсу гривні, збільшення темпів інфляції, зростання цін на різні джерела сировини і енергоносії.

Всі зазначені фактори можуть надавати як позитивний, так і негативний вплив на основні показники фінансово-економічної діяльності підприємств і організацій. Таким чином, в сучасних умовах зростає значимість питань, пов'язаних з формуванням кінцевих результатів діяльності підприємства, а, отже, максимізації його доходів і мінімізації витрат.

Питання отримання позитивних фінансових результатів актуальне як для окремого підприємства, так і для фінансової системи держави в цілому. Фінансовий результат організації, виражений у формі прибутку, позначається на відрахуваннях податку на прибуток, що відіграє велику роль у формуванні державного бюджету за рахунок податкових відрахувань.

Під фінансовим результатом розуміється економічний кінцевий підсумок господарської діяльності організації, який виражається у вигляді прибутку (доходу) або збитку [3].

Прибуток – це різниця між сумою всіх доходів підприємства і сумою його витрат. Фінансовий результат, виражений у вигляді прибутку, говорить про успішність та ефективність роботи підприємства. У зворотному ж випадку, коли витрати перевищують доходи, підприємство має збиток.

Негативний фінансовий результат може виникнути в результаті надмірно високих витрат або при недостатньому доході від продажу товарів або послуг у зв'язку із зменшенням обсягів поставок товарів, пониженням купівельного попиту.

Основною метою діяльності будь-якого комерційного підприємства є отримання максимального прибутку, яка є також винагородою за підприємницьку діяльність і комерційний ризик. Зростання прибутку формує базу для подальшого економічного розвитку підприємства і зміцнення його фінансових відносин з партнерами, створює умови для самофінансування, розширення видів економічної діяльності, вирішення проблем соціального і матеріального заохочення персоналу.

Недостатній обсяг прибутку і її негативна динаміка свідчить про підвищення фінансових ризиків і неефективності бізнесу, що служить передумовою погіршення основних фінансових показників аж до банкрутства. Отже, показники прибутку – найважливіші у системі формування критеріїв оцінки результативності організації, її ділових якостей, ступеня фінансового благополуччя та надійності, як суб'єкта економічних відносин.

Величиною чистого прибутку визначається частка доходів засновників і власників, розміри дивідендів і зміна власного капіталу організації, розраховується рентабельність власних і позикових коштів, основних засобів, всього авансованого капіталу і кожної акції (для акціонерних товариств).

Розглянемо думки про прибуток різних фахівців. Провідними економістами велика увага у їхніх дослідженнях приділяється вивченню фінансового результату господарської діяльності організації. Фінансові результати діяльності підприємства виражаються у змінах величини власного капіталу за звітний період.

У свою чергу інші, більш сучасні автори, Н.Н. Селезньова і А. Ф. Іонова дають таке визначення прибутку: «Прибуток – це виражений за допомогою грошової форми чистий дохід підприємця, що отримується від вкладеного

капіталу, яким характеризується його винагорода за ризик ведення підприємницької діяльності; прибуток – це різниця між всіма сукупними доходами та всіма сукупними витратами у процесі здійснення підприємницької діяльності.

Прибуток – це особливий систематично відтворюваний ресурс комерційної організації, кінцева мета розвитку бізнесу " [3].

О. В. Єфімова фінансовим результатом діяльності юридичної особи називає прибуток, але при цьому зазначає, що «...дійсно кінцевий результат той, право розпоряджатися яким мають тільки власники». Г.В. Савицька вважає, що «...фінансовий результат діяльності юридичної особи характеризується сумою одержаного прибутку та рівнем рентабельності»; «...під прибутком розуміють частину чистого доходу, яка безпосередньо отримується суб'єктами господарювання після того, як продукція реалізована» [1].

Питання значущості позитивних фінансових результатів у розвитку підприємства також розглядали: Кузьмічова І.А., Некрасов С.О. в статті «Аналіз фінансових результатів комерційної організації» [4], Даниловських Т. Е. в статті «Аналіз фінансового стану підприємства як основа формулювання перспектив його розвитку» [2].

Враховуючи значимість фінансових результатів діяльності, як для окремого підприємства, так і для економіки держави в цілому, розроблена система їх класифікації за низкою ознак. Критеріями класифікації прибутку можуть виступати: порядок формування, характер використання, джерела формування, сфера діяльності, характер отримання. Розрізняють валовий прибуток, прибуток від продажів, прибуток до оподаткування, чистий прибуток [3].

На нашу думку, найбільш повно фінансові результати діяльності підприємства характеризує величина прибутку, що залишилася в

розпорядженні підприємства після виконання всіх зобов'язань, тобто чистого прибутку.

Під чистим прибутком розуміють частину балансового прибутку організації, що лишається в її розпорядженні після оплати всіх податків, відрахувань, зборів та інших обов'язкових бюджетних платежів [3]. Вона є джерелом формування власного капіталу організації та виплати доходів засновникам і власникам організації.

Основним джерелом прибутку для підприємства є його виробнича та підприємницька діяльність. Її ефективність дуже залежить від знання підприємцем ринкової кон'юнктури та вмінь адаптувати виробничий розвиток до постійних її змін. На величину прибутку впливає правильний вибір підприємством свого виробничого профілю, тобто вибір продуктів, що користуються високим і стабільним попитом або створення продуктів (послуг), дефіцитних на даному ринку, а також створення конкурентоспроможних умов продажу і підвищення якості своїх товарів і послуг, зниження витрат виробництва.

Крім виробничої та підприємницької діяльності, прибуток може формуватися за рахунок монопольного становища підприємства на ринку певного виду продукції чи унікальності продукту.

Для цього необхідно постійно проводити моніторинг ринку, удосконалювати технології, оновлювати продукцію, що випускається (послуги), забезпечувати їх конкурентоспроможність [1].

На зміну прибутку впливають зовнішні (екзогенні) і внутрішні (ендогенні) фактори. На нашу думку, до основних зовнішніх факторів, що впливають на величину доходів і витрат організації, а, отже, і на величину фінансових результатів, відносяться

- якість чинного законодавства (цивільного, адміністративного, податкового)
- рівень розвитку сектору державних послуг;

- природні умови;
- ступінь розвитку інфраструктури;
- соціально-економічні умови;
- рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків держави;
- ціни на виробничі ресурси;
- інфляція.

Негативний вплив зовнішніх факторів на фінансові результати організації можна, на нашу думку, компенсувати лише частково. Це пов'язано з відсутністю можливості для господарюючого суб'єкта безпосередньо впливати на ряд природних і соціально-економічних умов, що формують підприємницьке середовище

При пошуку шляхів поліпшення фінансового результату підприємства підприємці орієнтуються, в основному, на внутрішні фактори, що впливають на величину прибутку, до яких відносяться:

- якість фінансового менеджменту;
- компетентність керівництва та менеджерів;
- якість і конкурентоспроможність продукції;
- обсяг продажів;
- ціна продукції;
- структура продукції та витрат;
- продуктивність праці;
- собівартість продукції;
- рівень організації праці та виробництва.

На величину прибутку впливає ефект фінансового та виробничого і важеля. Ефект операційного (виробничого) важеля демонструє, у скільки разів зміна прибутків є більшою від темпів приросту обсягу реалізації. Збільшення прибутку відбувається за рахунок ефекту виробничого масштабу. При цьому, чим більшою є частка постійних витрат серед суми загальних витрат, тим сильніший ефект від виробничого важеля [3].

Ефектом фінансового важеля характеризується зміна прибутку під час раціонального використання позикових коштів. Збільшення частки позикового капіталу, у відношенні до власного капіталу, дозволяє, за певних умов, знижувати оподатковуваний прибуток та податок на прибуток. Проте сам ступінь фінансового ризику функціонування організації зростає [3].

Вивчивши внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на фінансові результати діяльності організації, відзначимо, що основні джерела резервів збільшення прибутку наступні: збільшення обсягів реалізації продукції, зниження її собівартості, покращення рівня діючих цін і якості товарної продукції, реалізація її на значно вигідніших ринках збуту тощо. Найголовнішим з них є собівартість. У структурі ціни кількісно нею займається значна питома вага, тому зниження собівартості значно позначиться на збільшенні прибутку при інших рівних умовах.

Динаміка показників собівартості продукції є цікавою ще й з іншої точки зору. Пониження витрат в масштабі економічної системи держави говорить про рівень її розвитку в цілому, а так само характеризує її якість.

На багатьох підприємствах економісти постатейно аналізують собівартість і розробляють способи її зниження. Але через низку негативних факторів, таких як інфляція, зростання цін на вихідну сировину та паливно-енергетичні ресурси, ця робота знецінюється. В умовах різкого підвищення цін та нестачі власних оборотних коштів, збільшення прибутку за рахунок пониження собівартості не можливо [1].

Факторами, що забезпечують зниження собівартості, є: постійний моніторинг ринку, вивчення і використання новітніх технологій, економія електроенергії, сировини, палива, зниження втрат від простоїв та браку, підвищення продуктивності праці, скорочення простоїв по збуту продукції, зміна структури програми виробництва внаслідок асортиментних зрушень, виявлених при дослідженні ринку. Собівартість виробу можна знизити

скорочуючи умовно-постійні витрати у результаті зростання обсягів реалізації та виробництва [1].

Таким чином, щоб забезпечувати виживання підприємства в умовах економічної кризи і фінансової нестабільності, необхідно враховувати ряд факторів, що впливають на його фінансові результати.

На наш погляд, найважливішими факторами збільшення прибутку, що залежать від функціонування підприємства, є збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, зниження собівартості продукції, покращення якості, розширення асортиментів, підвищення ефективності фондів виробництва, зростання продуктивності праці.

Розглянуті вище основні фактори, що впливають на фінансові результати підприємства, повинні бути предметом ретельного аналізу з боку підприємства, а результати їх оцінки – служити базою для прийняття грамотних управлінських рішень по максимізації доходів і мінімізації витрат організації.

1.3. Методики аналізу фінансових показників страхових компаній

Страхування - відносно нова діяльність для України, але ця діяльність розвивається дуже динамічно.

У цій галузі економіки циркулюють значні фінансові ресурси, тому це природний інтерес до фінансових результатів діяльності страхових компаній, їх фінансової стійкості та платоспроможності з боку різних суб'єктів економічних відносин.

Фінансовий результат страхової компанії визначається як різниця між її доходами та витратами. Цей підхід є загальним, але формування фінансових

результатів діяльності страхової компанії має ряд характеристик через економічну природу страхування.

Структура звіту про прибутки та збитки, яка є основним джерелом інформації для аналізу, також відрізняється від аналогічного формату звітності для інших суб'єктів господарювання.

Результат страхових операцій відображається за видами страхування (страхування життя та страхування іншому, крім страхування життя). Розкриття операційних доходів та витрат враховує їх зв'язок із страхуванням та іншою діяльністю.

Доходи та витрати страхової компанії можна розділити за різними причинами.

Зокрема, для аналізу має сенс групувати доходи таким чином:

- доходи від страхової діяльності (включаючи доходи від страхової діяльності від страхування життя та від страхування, крім страхування життя);
- інвестиційний дохід;
- прибуток від основної діяльності;
- позареалізаційний дохід. Основну частину доходу від страхової діяльності (страхових операцій) складають страхові внески. За своєю економічною природою вони є доходами від страхових продажів.

Рівень доходу страхової компанії визначається об'єктивними та суб'єктивними факторами: кон'юнктурою ринку, інфляцією, законодавчою базою, податковою системою, ступенем монополії страхового ринку, складом та структурою страхового портфеля, ціною (тарифною) політикою, маркетинговою стратегією тощо.

У разі настання страхового випадку страхова організація, що виступає в ролі перестраховальника, отримує компенсацію за шкоду, частку ризиків, переданих на перестраховування, що також є доходом страховика.

Страхова організація може також виступати посередником, приймати комісійні та брокерські внески та брати участь у прибутках перестраховика за допомогою бонусів.

Потоки повернення (зменшення) страхових резервів, сформовані в попередні звітні періоди, з урахуванням частки перестраховувальників, також стосуються доходів від страхової діяльності. Дохід від інвестиційної діяльності страховика генерується за рахунок вкладення страхових резервів та вільних коштів.

Інвестиційна діяльність страховика щодо страхового бізнесу є підпорядкованою, тому інвестиції повинні здійснюватися на умовах, що відповідають прийнятим страховим зобов'язанням. Інвестиційний дохід складається з відсотків на залишки коштів у банку, дивідендів за акціями, доходів від цінних паперів тощо.

Ділові та нефінансові доходи страховика можуть бути пов'язані як зі страхуванням, так і з іншими видами діяльності. Таким чином, кількість операційних доходів, пов'язаних із страховою діяльністю, включає: суму відсотків, нарахованих на преміальному рахунку за ризики, переведені на перестраховування; суми, отримані в регрес після того, як страховик виконав свої зобов'язання зі страхових вимог; Винагорода за послуги страхового агента, експерта, співробітника з надзвичайних ситуацій тощо.

Нестраховий операційний дохід включає, наприклад, дохід від продажу основних засобів, матеріальних активів та інших активів; Дохід від оренди майна страховика.

Витрати страхової компанії можна згрупувати наступним чином:

- витрати на страхові операції (страхова діяльність);
- інвестиційні витрати;
- Адміністративні витрати;
- експлуатаційні витрати;
- позареалізаційні витрати.

Найважливішою статтею витрат на страхову діяльність за вагою та значенням для організації страхового бізнесу є виплата страхового відшкодування.

До витрат за страховими операціями належать також витрати з укладання договорів страхування (винагорода страховим агентам за укладення договорів страхування; витрати на оплату праці працівників страхової організації, зайнятих оформленням документації з укладання договорів страхування та пов'язані з ними відрахування на соціальні потреби; інші витрати, що виникають в процесі укладення договорів страхування) та інші витрати з ведення страхових операцій (винагорода за інкасацію страхових внесків; витрати на оплату праці працівників страхової організації, зайнятих оформленням і здійсненням страхових виплат і веденням договорів перестраховання і пов'язані з ними відрахування на соціальні; інші витрати, що виникають у процесі здійснення страхових виплат та ведення договорів перестраховання, у тому числі витрати, пов'язані з оплатою експертних послуг, а також витрати перестраховика, пов'язані з виплатою винагороди та тантям за договорами перестраховання).

Відрахування зі страхових резервів є свого роду варіантом майбутніх витрат.

Метою формування страхових резервів є забезпечення фінансової стійкості страхової організації, а джерелом - чиста ставка. Інвестиційні витрати - це витрати, пов'язані із створенням інвестиційного доходу, включаючи зміни у вартості фінансових активів внаслідок коригування оцінки.

Адміністративні витрати безпосередньо не пов'язані зі страховою, співстрахувальною та перестраховою діяльністю (укладення страхових договорів, підготовка необхідних документів для страхових договорів, здійснення страхових виплат).

До них відносяться витрати з утримання загальногосподарського персоналу; представницькі витрати; витрати з добровільного страхування своїх працівників та майна відповідно до чинного законодавства; амортизаційні відрахування та витрати на те, щоб відремонтувати основні засоби загальногосподарського та управлінського призначення; витрати по оплаті консультаційних, інформаційних, аудиторських та інших послуг; орендна плата за приміщення загальногосподарського призначення; інші подібні за призначенням управлінські витрати.

У бухгалтерському обліку доходи та витрати від інвестицій традиційно розподіляються на операційні доходи та витрати. Однак через особливості цілей страхових компаній та особливу важливість інвестиційної діяльності для них інвестиційні доходи та витрати розглядаються окремо у страхуванні та розподіляються на операційні доходи та витрати, за винятком інвестиційних.

Операційні витрати включають, за домовленістю, відсотки, що підлягають сплаті за облігації, за надання готівки (позики, кредити) для страхової організації, за зобов'язаннями перед перестраховальниками в преміальному депозиті; Витрати у зв'язку з наданням послуг страховим агентом, оцінювачем, службою з надзвичайних ситуацій; Витрати на переказ тощо.

Слід також зазначити, що темпи приросту доходу від страхової діяльності перевищують темпи зростання пов'язаних із цим витрат - здатність страхової компанії виконувати свої зобов'язання значною мірою визначається впливом ризиків, яким вона піддається. Ймовірність того, що сума виплат перевищить суму отриманої страхової премії, відома як технічний ризик.

Однією з причин усвідомлення цього ризику можуть бути помилки в розрахунку базового страхового тарифу, тому при аналізі фінансових результатів діяльності страхових компаній доцільно вивчити фактичну структуру доходів і витрат зі структурою валових премій (страхових премій). Основними складовими валової премії є чиста премія, визначена для

виконання страхових зобов'язань та обсягу робіт, необхідних для покриття витрат на ведення бізнесу та досягнення запланованого (регуляторного) прибутку від страхових операцій.

Доцільно порівняти нормативний та фактичний рівень прибутку для кожного виду страхування, але існує проблема з розподілом адміністративних витрат між цими видами страхування.

Одним з можливих варіантів такого розподілу може бути розподіл розрахункових (тарифних) ставок. Також рекомендується оцінити вплив змін у структурі страхового портфеля та прибутковості деяких видів страхування на прибутковість страхового бізнесу.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПАТ НАСК «ОРАНТА»

2.1 Загальна характеристика підприємства ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Свою діяльність Публічне акціонерне товариство НАСК «ОРАНТА» (далі ПАТ НАСК «ОРАНТА») розпочало у 1993 році та діє по теперішній час. Протягом двадцяти восьми річного періоду, страхова компанія декілька разів змінювала форму власності, проте відповідно до Рішення Загальних зборів акціонерів, яке відбулося 23 квітня 2015 року, оформленого протоколом № 1/2015 від 23.04.2015 року, ПАТ НАСК «ОРАНТА» продовжила свою діяльність внаслідок певних організаційних та законодавчих змін. Варто відзначити той факт, що у НАСК «ОРАНТА» установчий договір є відсутнім, а також те, що такою страховою компанією було засновано Фонд державного майна України, перетворивши Українську державну страхову комерційну організацію («Укрдержстрах»).

Важливим аспектом є те, що у ПАТ НАСК «ОРАНТА» є відсутніми представництва та філії. Рішення щодо створення представництв та філій Загальними зборами акціонерів ПАТ НАСК «ОРАНТА» не приймалися. В українських регіонах така організація представляється безбалансовими структурними підрозділами головного офісу – дирекціями та відділеннями. Зазначені вище структурні підрозділи ПАТ НАСК «ОРАНТА» ведуть свою діяльність на основі типових положень, що затверджені рішеннями Правління ПАТ НАСК «ОРАНТА».

Окрім підсилень позицій в традиційних сегментах, останнім часом активно впроваджуються нові страхові програми та продукти, розвивається сервіс: в напрямку поліпшення якості обслуговування клієнтів ПАТ НАСК «ОРАНТА» впроваджені клієнтоорієнтовні сервіси, які дозволяють

скорочувати терміни виплат та врегулювання страхових відшкодувань за лінією бізнесу «КАСКО» до десяти днів, а за лінією «Автоцивілка» – у відповідності до норм визначених чинним законодавством. Впроваджені сервіси привели до підвищення рівня довіри серед клієнтів, що пропорційно вплинуло на прибутковість бізнесу загалом, а також дозволяє ПАТ НАСК «ОРАНТА» протягом останніх років очолювати рейтинг найкращих посередників страхових послуг в Україні. ПАТ НАСК «ОРАНТА» й далі буде реформувати власні бізнес-процеси для поліпшення якості обслуговування клієнтів і брати активну участь у тому, щоб реформувати вітчизняний страховий ринок в цілому.

На сьогоднішній день ПАТ НАСК «ОРАНТА» є великою організацією, що має у підпорядкуванні найбільшу агентську та представницьку мережу, яка забезпечує виняткову доступність страхових послуг широким верствам населення та пропонує на ринку тридцять три види страхування, якими задовольняються потреби майже усіх категорій споживачів.

Пріоритетні види страхування ПАТ НАСК «ОРАНТА» визначені на рис.

2.1.

Рисунок 2.1 – Пріоритетні види страхування ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Джерело: складено на автором на основі звітності ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Відповідно до вищенаведеного рисунку видно, що діяльність ПАТ НАСК «ОРАНТА» орієнтована на різних споживачів страхових послуг, такими можуть користуватися, як фізичні та юридичні особи для страхування

майна, співробітників, тощо, так і звичайні індивіди у особистих цілях, таких як медичне та туристичне страхування, страхування транспортних засобів та інші.

Враховуючи різноманітність видів страхових послуг, варто також відмітити, що діяльність ПАТ НАСК «ОРАНТА» відповідає вимогам не лише страхового ринку, але й орієнтована на світові стандарти. Переорієнтацію на європейські стандарти було розпочато після обраного курсу України до євроінтеграції.

Відтак, стратегія розвитку компанії направлена на збільшення кількості клієнтів та їх утримання насамперед у роздрібному сегменті, за рахунок розширення мережі філій та укріплення позицій ПАТ НАСК «ОРАНТА» у регіонах.

До пріоритетних напрямків роботи ПАТ НАСК «ОРАНТА» можна віднести такі, як:

- вихід на провідні позиції на страховому ринку з точки зору рентабельності та прибутковості бізнесу;
- приріст розвитку продажів в малому та середньому бізнесі;
- зміцнення партнерських відносин з банками та розробка спільних програм, адаптованих під економічну ситуацію в державі;
- просування та вдосконалення існуючих видів страхування;
- розвиток корпоративного страхування;
- підтримка агентської мережі продажів та зростання якості обслуговування клієнтів.

Першочергово необхідно проаналізувати фінансові показники діяльності аналізованої страхової компанії у динаміці (табл. 2.1).

Аналізуючи основні фінансові показники за 2018-2020 роки, видно, що ПАТ НАСК «ОРАНТА» з кожним роком збільшує страхові резерви, що пропорційно залежить від кількості клієнтів, ким така надає послуги, у порівнянні з 2019 роком вони збільшилися на 84,4 млн.грн у 2020 році. Також

підвищуються суми страхових премій, так, за 2020 рік такі зросли на 23,35% у порівнянні з аналогічним показником 2018 року. Загалом, фінансова діяльність ПАТ НАСК «ОРАНТА» демонструє сприятливе економічне зростання, що відповідно впливає на підвищення акумульованого чистого прибутку.

Таблиця 2.1 – Основні фінансові показники діяльності ПАТ НАСК «ОРАНТА», протягом 2019-2020рр., млн. грн

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Статутний фонд	159,0	159,0	159,0
Власний капітал	229,1	219,4	286,8
Страхові резерви	499,4	519,3	603,7
Частка перестраховальників у страхових резервах	72,3	61,5	61,1
Страхові премії	776,8	913,9	958,2
Премії, передані у перестраховання	47,1	67,5	51,7
резидентам	32,7	47,6	28,9
нерезидентам	14,4	19,9	22,8
Страхові виплати	267,4	326,5	387,1
Виплати, отримані від перестраховальників	18,4	23,1	54,0
Чистий прибуток	-31,7	0,2	45,8

Джерело: складено автором на основі звітності ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Аналізуючи основні фінансові показники за 2018-2020 роки, видно, що ПАТ НАСК «ОРАНТА» з кожним роком збільшує страхові резерви, що пропорційно залежить від кількості клієнтів, ким така надає послуги, у порівнянні з 2019 роком вони збільшилися на 84,4 млн.грн у 2020 році. Також підвищуються суми страхових премій, так, за 2020 рік такі зросли на 23,35% у порівнянні з аналогічним показником 2018 року. Загалом, фінансова діяльність ПАТ НАСК «ОРАНТА» демонструє сприятливе економічне зростання, що відповідно впливає на підвищення акумульованого чистого прибутку.

Наступним необхідним етапом дослідження, вважаємо є аналіз динаміки фінансових результатів ПАТ НАСК «ОРАНТА» за 2018-2020 роки (табл. 2.2)

Таблиця 2.2 – Динаміка фінансових результатів ПАТ НАСК «ОРАНТА»
в період з 2018 по 2020 роки

Показники	Роки		
	2018	2019	2020
Прибуток від реалізації, тис. грн.	683,0	9,0	8,2
Чистий прибуток, тис. грн..	-31,7	0,2	45,8
Середньорічна сума активів, тис. грн.	709,5	783,6	838,8
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн.	180,1	224,2	298,5
Коефіцієнт рентабельності реалізації	1,014	0,009	0,011
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,040	0,001	0,06
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,180	0,001	0,153

Джерело: складено автором на основі звітності ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Враховуючи дані відображені у таблиці 2.2, слід зауважити, що за в результаті господарської діяльності страховою компанією у 2020 році, вперше за довгі роки, було відображено у звітності прибуток у розмірі 45,8 млн.грн., вважаємо, що на такий стан речей могли вплинути ряд внутрішніх та зовнішніх факторів, таких як:

- зовнішні фактори – характеризуються впливом макроекономічних показників (станом на 2020 рік, вважаємо такими були карантинні обмеження та смертність від COVID-19; несприятлива екологічна ситуація викликана масовими пожежами та паводками; збільшилась кількість аварій за участю пішоходів та автомобілів, тощо);

- внутрішні фактори – залежать від діяльності ПАТ НАСК «ОРАНТА» та характеризуються ефективними управлінськими рішеннями всередині страхової компанії.

Відтак, проведений аналіз показав, що минулий рік став для аналізованої страхової компанії роком виходу з економічної кризи, про це свідчить не лише акумульований прибуток але й показники рентабельності. Проте, керівництву організації не слід зупинятися, необхідно розробляти нові види страхових послуг, враховуючи попит споживачів, та впроваджувати новітні технології у процес оформлення страхування та при настанні страхових випадків, для

збільшення довіри споживачів, що відповідно вплине на збільшення показників доходності ПАТ НАСК «ОРАНТА» у майбутній перспективі.

2.2 Факторний аналіз фінансового результату діяльності ПАТ НАСК «ОРАНТА»

В системі вітчизняного господарювання фінансові показники будь-якого сектору служать основою економічного зростання та індустріалізації країни. Страховий сектор має своє значення, оскільки він відповідає за надання кваліфікованої фінансової допомоги, оптимальне використання ресурсів та є інвестиційно привабливою галуззю. Під егідою фінансового сектору діяльність страхових організацій відіграє ключову роль у регулюванні надходжень грошових коштів до страхових фондів, забезпечуючи тим самим економічне та фінансове зростання галузі в цілому.

Відтак, постає питання оцінки ефективності функціонування страхової компанії, яку можна визначити багатьма показниками, але головними із них є показники фінансової надійності та платоспроможності. Враховуючи той факт, що основним завданням страхової компанії є забезпечення здійснення страхових виплат під час настання страхових випадків серед учасників формування страхового фонду, то оцінка визначених раніше показників набуває особливості актуальності, для всіх зацікавлених сторін.

Для початку було досліджено показники фінансової надійності ПАТ НАСК «ОРАНТА» у динаміці (табл. 2.3). Відповідно до результатів розрахунків, варто зауважити, що станом на 2020 рік ситуація значно покращилася у порівнянні з двома попередніми роками, адже показник ступеню власного фінансового забезпечення демонструє позитивну тенденцію до збільшення, а інші показники, які характеризують достатність власних коштів забезпечувати ефективне функціонування ПАТ НАСК «ОРАНТА» хоча і не є стабільними, проте відповідають нормативним значенням. Це може

слугувати для управлінського персоналу страхової компанії, як інструмент для розробки та впровадження в систему обслуговування новітніх страхових програм та методів.

Аналізуючи дані таблиці 2.3 також можна стверджувати, що аналізована страхова компанія з кожним роком нарощує кількість клієнтів. Так, станом на 2020 рік такий показник підвищився на 6 пунктів, у порівнянні з аналогічним показником 2018 року, та на 4,7 пункти у порівнянні з 2019 роком. Така ситуація, вважаємо, стала наслідком перелічених у пункті 2.1 внутрішніх та зовнішніх факторів, які безпосередньо чи опосередковано вплинули на кількість звернень громадян до послуг визначеної страхової компанії.

Таблиця 2.3 – Показники фінансової надійності страхової компанії ПАТ НАСК «ОРАНТА» в період з 2018 по 2020 роки

Показники	Роки		
	2018	2019	2020
Показники, якими характеризується достатність власних коштів виконувати страхові зобов'язання			
Показник відношення чистого страхового резерву до капіталу	297,1	329,5	213,1
Коефіцієнт достатності страхових резервів	186,8	159,0	155,9
Показники покриття зобов'язань по страховим виплатам	348,9	252,9	243,1
Показник ступеню власного фінансового забезпечення	0,76	0,77	0,89
Показники відношення чистих страхових резервів до капіталу			
Показники обсягів страхування	34,4	35,7	40,4
Показники, якими характеризується заборгованість страховика та страхувальників постраховим виплатам			
Коефіцієнт оборотності кредитної заборгованості	100,4	2,20	1,65
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	35,48	0,44	0,38
Показники, якими характеризується міра незалежності від перестраховування			
Показник незалежності від перестраховування	39,0	34,2	104,3

Джерело: складено автором на основі звітності ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Наступними показниками, які потребують окремої уваги, є коефіцієнти оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, адже саме їх розрахунок дає змогу сформулювати повну картину щодо надійності організації у розрізі погашення власних зобов'язань перед замовниками та наскільки клієнти ПАТ НАСК «ОРАНТА» виконують умови договору. Відтак, щодо коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості, то розрахунок показав,

що ПАТ НАСК «ОРАНТА» досить швидко погашають боргові зобов'язання, які покладені на них за постачання товарів, робіт та послуг необхідних для здійснення страхової діяльності. Хоча показник у 2018 році мав надзвичайно велике значення, хоча протягом 2019-2020 років він стабілізувався і знаходиться на рівні 1,6-2,2 пункти. Інший показник, який характеризує швидкість отримання страхових платежів за надані послуги чи роботи демонструє також тенденцію до зменшення.

Показник незалежності від перестраховування вказує на ступінь фінансової незалежності страхових компаній від перестраховиків у 2020 році у порівнянні з 2018 р. спостерігається збільшення на 65,3 пункти, проте у 2019 році було зафіксовано найменше значення цього показника на рівні 34,2.

Окрім показників фінансової надійності, важливо аналізувати показники платоспроможності страхової компанії, щоб виявити слабкі та сильні сторони ПАТ НАСК «ОРАНТА», а також можливості розвитку у майбутній перспективі (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники оцінки платоспроможності ПАТ НАСК «ОРАНТА» за 2018-2020 роки

Показники	2018	2019	2020	Відх. 2020/2018	Норматив
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,66	2,77	4,22	1,56	>0.2
Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	4,22	4,19	5,80	1,58	>0.7
Коефіцієнт покриття	4,17	4,26	5,87	1,70	> 1.0
Коефіцієнт загальної платоспроможності	0,54	0,48	0,55	0,01	Збільшення

Джерело: складено автором на основі звітності ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Нормативні значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становлять 0,2-0,35, а у випадку ПАТ НАСК «ОРАНТА» ці значення протягом трирічного періоду є значно вищими. Це є показником того, що аналізована страхова компанія у випадку, якщо терміни платежів настануть незабаром, зможе

погасити борги вчасно. Інші показники також є значно вищими за нормативне значення, а отже ПАТ НАСК «ОРАНТА» є платоспроможним.

Для детальнішої оцінки зробимо аналіз структури капіталу ПАТ НАСК «ОРАНТА»(табл. 2.5). Чим більшим є власний капітал, тим краще товариство буде захищене від зовнішніх факторів економічного впливу, які є загрозою для ефективного функціонування організації, так як саме за рахунок власного капіталу покриваються збитки страховика. Відтак, якщо у результаті збиткового функціонування відбувається перманентне зменшення статутного та власного капіталу, ПАТ НАСК «ОРАНТА» може опинитися на межі банкрутства.

Таблиця 2.5 – Структура капіталу ПАТ НАСК «ОРАНТА» за 2018-2020 роки

Показники	Роки		
	2018	2019	2020
Зареєстрований пайовий капітал, млн.грн	159,0	159,0	159,0
Капітал у дооцінках	200,6	188,0	199,8
Додатковий капітал	0,05	0,05	-
Нерозподілений прибуток(непокритий збиток)	(153,5)	(188,9)	(109,2)
Резервний капітал	0	1,7	0,4
Інші резерви	23,0	21,3	22,6
Неконтрольована частка	-	(19,0)	0,08
Власний капітал	229,1	162,1	272,6

Джерело: складено автором на основі звітності ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Аналізуючи табл. 2.5 можна також стверджувати, що протягом аналізованих років загальна вартість власного капіталу не було стабільною. Так, у 2020 році власний капітал у порівнянні із 2019 роком збільшився на 110,5 млн.грн, це стало результатом підвищення майже визначених показників, що відповідно і вплинуло на акумулювання прибутку за звітний період. Підвищення у ПАТ НАСК «ОРАНТА» ефективності фінансового менеджменту надасть більше можливостей, щоб закріпити її лідируючі позиції у цій сфері серед інших українських страхових компаній.

Отже, проведене дослідження факторного аналізу фінансової діяльності ПАТ НАСК «ОРАНТА» безумовно, свідчить про відчутні покращення, одночасно покращуючи фінансову стійкість страхової галузі в цілому. Використання та диверсифікація передових страхових послуг мають дуже конструктивні наслідки для прибутковості ПАТ НАСК «ОРАНТА», яке прослідковується у 2020 році. Зростання рентабельності за рахунок зменшення витрат страхового сектору також відіграє значну роль у фінансовій стабільності організації. Внаслідок величезного зростання прибутковості, пов'язаного з цими послугами, ризик у формі нових обмежень ліквідності та зростання строку погашення різних видів заборгованостей також становлять загрозу для ПАТ НАСК «ОРАНТА». Цей ризик можна подолати за рахунок збільшення вимог до капіталу, а управлінському персоналу страхової компанії потрібно продумати інноваційні ідеї, щоб мобілізувати свої довгострокові депозити на інвестиції та подальший прорив у страхових продуктах.

2.3 Особливості складання звіту про фінансові результати ПАТ НАСК «ОРАНТА»

Існуючі стандартизовані форми звітів повинні створюватися компаніями, які обрали МСФЗ як основу для складання звітності. Якщо компанії хочуть представити іншу суттєву інформацію, яка не включена в основний та вхідний рядки звіту, вони можуть включити її в додаток до звіту.

Міжнародні стандарти не передбачають стандартизованої форми звітності, яка дозволяє компаніям подавати інформацію у звітах на власний розсуд відповідно до конкретних вимог.

Положення МСБО 1 передбачають можливість подання управлінських звітів, що містять інформацію про ключові фактори, що впливають на фінансові результати компанії (методи розрахунку страхових резервів, індекс інфляції, зміни в процесі виплат страхової компанії та ін.).

Звітність згідно з МСБО 1 повинна здійснюватися принаймні раз на рік. Подання проміжних звітів можливе, тоді як в Україні це є обов'язковим.

Перший розділ чинного Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) характеризує витрати та доходи за різноманітними видами діяльності суб'єкта, проте інформація, яка стосується резервів довгострокових зобов'язань та інших страхових резервів, відображається у складі іншої операційної діяльності. Вважаємо це не зовсім логічним, оскільки страхові резерви формуються під час здійснення саме страхових операцій і, відповідно, результати змін по ним мають відображатися у складі страхової діяльності. Також, застосування передбачених для страховиків окремих статей не дає можливість повно розкрити інформацію про їх діяльність. Так, стосовно рядка 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)»: - наявна невідповідність у понятійному апараті: виручка від реалізації – це для більшості суб'єктів господарювання, а для страховиків – страхові премії; - методика розрахунку показника – сума премій коригується на величину страхових виплат, страхових резервів та інших витрат, пов'язаних безпосередньо із процесом реалізації страхових продуктів та наданням страхових послуг. З метою достовірного висвітлення показників звітності дана інформація має обов'язково в ній відображатися.

Керівництво компанії несе відповідальність за підготовку різних річних фінансових звітів, які у всіх суттєвих аспектах правильно відображають фінансовий стан компанії станом на 31 грудня 2018 року, звіт про прибутки та збитки за 2018 рік, грошові потоки та зміни чистих активів учасників за рік, що закінчився Датою, яка відповідає вимогам Міжнародних стандартів фінансової звітності МСФЗ. Готуючи річну фінансову звітність, керівництво визначає відповідальність за:

- вибір відповідних принципів бухгалтерського обліку та їх послідовне застосування;
- використання обґрунтованих припущень та оцінок;

- дотримання МСФЗ та розкриття всіх суттєвих відхилень у примітках;
- підготовка річної фінансової звітності на підставі припущення, що компанія продовжуватиме працювати в осяжному майбутньому, якщо таке припущення не є незаконним.

Керівництво також відповідає за:

- розробка, впровадження та функціонування надійної та ефективної системи внутрішнього контролю в компанії;
- ведення системи бухгалтерського обліку, яка дає можливість постійно з достатньою точністю готувати інформацію про фінансовий стан та забезпечувати відповідність річної фінансової звітності вимогам МСФЗ;
- в межах своїх обов'язків вжити заходів щодо забезпечення зберігання активів компанії;
 - запобігати та виявляти факти шахрайства та інші зловживання.

Перше застосування МСФЗ та інтерпретацій. Товариство вперше застосовує всі нові або переглянуті МСФЗ і інтерпретації та поправки до чинних стандартів, випущені Комітетом з Міжнародних стандартів фінансової звітності та Комітетом з інтерпретацій Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі - «КМСФЗ»), які вступили в силу для річних періодів, що розпочинаються з 1 січня 2018 року. Ефект застосування нових та переглянутих стандартів: МСФЗ (IFRS) 15 «Виручка за контрактами з клієнтами». Компанія застосувала МСФЗ 15 ретроспективно з кумулятивним ефектом первісного застосування, визнаним на дату первісного застосування. Компанія укладає контракти з клієнтами на умовах оплати протягом короткого періоду часу, угоди не носять багатокomпонентний характер, компанія не має програм лояльності та специфічних гарантій, тому перше застосування МСФЗ 15 не суттєво вплинуло на фінансовий стан та фінансові результати компанії. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»: Компанія має лише фінансові активи і зобов'язання, що обліковувалися за попередньою обліковою політикою відповідно до МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» за

амортизованою вартістю, тому перехід на МСФЗ 9 «Фінансові інструменти не вплинув на класифікацію і оцінку фінансових активів і зобов'язань, які продовжують обліковуватися за амортизованою вартістю. До фінансових активів, що обліковуються за амортизованою вартістю, компанія застосувала вимоги МСФЗ 9 щодо знецінення. Компанія застосувала спрощений підхід до розрахунку резерву очікуваних кредитних збитків щодо дебіторської заборгованості, який передбачає їх оцінку за весь термін дії фінансового інструмента Поправки до МСФЗ 2 «Класифікація та оцінка платежів на основі акцій» Застосування МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСФЗ 4 «Страхові контракти – поправки до МСФЗ 4» МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість» КТМФЗ Інтерпретація 22 «Аванси, сплачені в іноземній валюті» МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства» не вплинули на фінансовий стан, фінансові результати та фінансову звітність, їх ефект відсутній.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ТА ОЦІНКИ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Шляхи вдосконалення бухгалтерської (фінансової) звітності

У нинішніх умовах розвиток фінансового обліку та бухгалтерської звітності в Україні піддаються все більшим змінам, це пов'язано, перш за все, з пристосуванням до умов міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Зміна якісних характеристик бухгалтерської звітності визначена тим, що перехід на облік за МСФЗ враховує зміну концептуального характеру, пов'язану з переоцінкою цілей формування бухгалтерської звітності [1, с.11].

На даний момент перспективними напрямками розвитку фінансової звітності можна назвати наступні:

- направлення на МСФЗ, як ефективна і універсальна система, що дозволяє більш тісно співпрацювати із зарубіжними партнерами, а так само сприяє результативному менеджменту;
- надання єдиної звітності, яка включає дані про істотну результативність матеріальних і трудових ресурсів;
- забезпечення даними про ресурси, що допомагають здійсненню стратегії компанії через аналіз середовища;
- представлення даних нефінансового характеру про ресурси компанії, яким не можна дати кількісну характеристику (людські та соціальні ресурси);
- забезпечення своєчасних і прогностичних даних, що сприяють ефективному прийняттю управлінських рішень.

У масштабах поліпшення формування бухгалтерської звітності особливу увагу слід приділити проблемам і завданням автоматизації обліку. Вони перераховані далі [2, с.187].

1. Приведення в порядок і створення оптимальної системи ведення бухгалтерського обліку. Під цим ми розуміємо, перш за все, скорочення часу

на обробку первинних даних, формування необхідних звітів, довідок, виписок, мінімізацію призначених для користувача дій для отримання кінцевого результату.

2. Формування оптимального обсягу інформації в системі бухгалтерського обліку. У ринковій економіці існує необхідність формування як публічної фінансової (бухгалтерської) звітності, адресованої зовнішнім користувачам, так і його управлінської звітності.

3. Зменшення кількості помилок в бухгалтерському обліку за допомогою застосування вбудованих алгоритмів контролю бухгалтерських показників.

4. Підвищення порівнянності інформаційних систем різних суб'єктів. Всі підприємства, в тому числі і малі, повинні надавати в податкові органи бухгалтерську фінансову звітність.

5. Підвищення кваліфікації користувачів інформаційних систем.

Також серед основних тенденцій вдосконалення бухгалтерської (фінансової) звітності можна виділити наступні: - зростання ступеня аналітичності звітності (зростання числа звітних показників), наприклад, виникнення в бухгалтерській звітності синтетичного об'єкта обліку-гудвіл; - зростання числа оцінок, які застосовуються при формуванні звітних показників; - тенденція включення до складу бухгалтерської звітності прогнозних і імовірнісних показників, що дозволяє наблизити її до вимог інвесторів; - техніко-організаційні тенденції пов'язані з технічним розвитком процесу формування та розкриття бухгалтерської звітності. [21,с.74]

На шляху забезпечення єдності в українській бухгалтерській звітності з міжнародними стандартами необхідно розробляти нові стандарти з урахуванням думок бухгалтерських організацій і спільнот, в більшій частині орієнтуватися на професійне судження фахівців сфери бухгалтерського і фінансового обліку. Не радує той факт, що в програму розробки нових стандартів не включено окреме положення з оцінки активів і зобов'язань.

На думку авторів, з метою вдосконалення бухгалтерського фінансового обліку в страхових компаніях умовах застосування міжнародних стандартів необхідно:

- скасувати або упорядкувати деякі нормативні вимоги щодо оформлення первинними документами окремих фактів господарського життя, спростивши тим самим більшу частину документообігу;

- дати можливість організаціям «переходити на модернізований план рахунків бухгалтерського обліку європейського типу, забезпечує відображення на рахунках всієї необхідної інформації, необхідної для складання звітності за МСФЗ» [21];

- дати право організаціям на ведення бухгалтерського обліку на основі розробленої ними облікової політики, що повністю відповідає вимогам МСФЗ, і скасувати вимогу вести бухгалтерський облік відповідно до українських положень з бухгалтерського обліку;

- заснувати Вищу школу міжнародного обліку для підготовки кваліфікованих фахівців із застосування МСФЗ.

Українським компаніям у відповідності із зарубіжним досвідом підготовки першої звітності за МСФЗ можна порекомендувати:

- здійснення попереднього планування організації підготовки звітності за міжнародними стандартами (складання наказів і графіків підготовки першої звітності, формування бюджетів витрат на оплату праці оцінювачів, аудиторів, зовнішніх консультантів);

- проведення навчання персоналу згідно з основними принципами підготовки звітності по міжнародним стандартам, з урахуванням особливостей положень частини першого застосування МСФЗ;

- вирішення питання обробки великого обсягу облікової інформації шляхом використання автоматизованих вчених систем, можливостей електронних таблиць.

Після вибору автоматизованої системи керівництву організації необхідно прийняти рішення: проводити її впровадження своїми силами або замовити сторонньої організації.

На сьогоднішній день на ринку ІТ-технологій існує ряд програмних продуктів і додатків, які дозволяють вести облік і складати звітність за МСФЗ [15].

У разі проведення автоматизації власними силами підприємства з'являється можливість економії ресурсів за рахунок залучення власного персоналу, а також можливість контролю над процесом впровадження. Однак найчастіше це неможливо через відсутність фахівців, що мають досвід Налаштування системи автоматизації; великих тимчасових витрат на впровадження через брак досвіду настройки системи автоматизації. При залученні сторонньої організації впровадження автоматизованої системи проводять фахівці в цій галузі. [44,с.74]

У цьому випадку організація-виконавець відповідає за якість роботи програмного забезпечення. Даний варіант має свої недоліки: - необхідність оплати послуг сторонньої організації, що значно дорожче оплати праці власним співробітникам; - утруднення в здійсненні контролю над впровадженням; - не завжди існує розуміння підрядником потреб компанії. З усього вищевикладеного можна зробити висновок про те, що при впровадженні ERP-систем компанія стикається з двома основними проблемами: нестача грошових коштів і недолік кваліфікованих кадрів. Великі компанії змушені вести паралельний облік за національними стандартами і за МСФЗ.

Звідси: високі витрати на організацію облікової роботи; конфлікт розробників і викладачів – що розробляти і чому навчати: МСФЗ, національним стандартам або тому й іншому; МСФЗ – спрямовані знання і досвід стають тенденцією – незабаром в професії не залишиться фахівців за національними стандартами обліку. Що стосується загальних організаційних

проблем підготовки звітності за МСФЗ в Україні і за кордоном, то вони здаються досить незначними при економічно обґрунтованому переході компанії на МСФЗ. Так як в Україні на даний момент система освіти дає можливості для підвищення кваліфікації фахівців бухгалтерського обліку, в тому числі і за міжнародними стандартами, вдосконалення автоматизації системи бухгалтерських програм також не стоїть на місці, застосування яких, як і ведення бухгалтерського обліку за українськими стандартами, істотно скоротить трудовитрати фахівців. Залишається питання тільки в здатності організації профінансувати витрати по переходу на міжнародне ведення бухгалтерської фінансової звітності. [38,с.95]

Резюмуючи вищевикладене, слід зазначити, що складання звітності відповідно до міжнародних стандартів вже стало звичним для багатьох українських організацій, проте далеко не всі організації провели автоматизацію обліку за МСФЗ.

Впровадження автоматизованої системи обліку та підготовка звітності за МСФЗ істотно полегшують працю працівників, зайнятих її складанням, а також спрощує управління бізнесом компанії. У той же час необхідно пам'ятати про те, що процес автоматизації є складним і трудомістким. Для її успішного впровадження потрібно заздалегідь продумати рішення характерних для цього процесу проблем [15].

В даний час в Україні більш поширена трансформація даних, оскільки вона дешевша і не вимагає наявності висококласних фахівців. Особливо даний спосіб підходить підприємствам, у яких немає необхідності в оперативному складанні МСФЗ і допустимі деякі неточності у звітності. Компаніям необхідно складати податкову звітність відповідно до вимог податкового законодавства і тільки для цілей оподаткування, а фінансову звітність – виходячи з корисності відображеної в ній інформації для користувачів цієї звітності

На урядовому рівні слід створювати індикативні плани зовнішньоекономічних пріоритетів розвитку бізнесу. При цьому важливо обнулити (або серйозно знизити) податки, розробляти бюджетне співфінансування різних бізнес-програм, проводити безоплатну консультаційну зовнішньоекономічну підтримку з боку всіх відомств. І слід пам'ятати, що всі ці програми будуть працювати тільки за умови дотримання стандартів і правил міжнародного фінансового обліку.

Таким чином, зазначені тенденції дозволяють стверджувати, що на сьогоднішній день система бухгалтерської звітності знаходиться в процесі реформування і безперервного розвитку. [18,с.43]

3.2 Автоматизація звітності та оцінки прибутковості підприємства

Незаперечну роль в управлінні компанією відіграє інформація. Нестабільна зовнішня і внутрішня бізнес-середовище, необхідність миттєво адаптуватися робить ефективне використання консолідованої інформації необхідною умовою успішності бізнесу. Як правило, на великих промислових підприємствах надходить і обробляється великий потік інформації, зокрема фінансової. Обробка та оцінка таких даних є складним і трудомістким процесом. Аналіз же таких даних для підприємства має важливе значення, він дозволяє визначити, в якому стані знаходиться в даний момент те чи інше підприємство, спрогнозувати подальші зміни і визначити позитивний або негативний зростання підприємства. В результаті чого можна скласти план дій і знайти рішення існуючих проблем на підприємстві. [3]

При аналізі інформації фахівцем може зіграти людський фактор, а також проаналізована інформація буде не об'єктивна. Не виключено, що фахівець може помилитися або упустити будь-які дані. Для вирішення даних проблем, в

сучасному світі впроваджують інформаційні системи, які можуть впоратися із завданнями формування аналітичної та управлінської звітності. Однак, буває, що ці системи не виконують повною мірою всі функції. [4]

Процес отримання управлінської та аналітичної звітності в існуючому процесі відбувається наступним чином: Бухгалтер кожного відділу з Центральної бухгалтерії заносить дані з первинної документації в модуль "Бухоблік", де дані обробляються і, на основі цих даних, формується бухгалтерська звітність. Вся внесена і оброблена інформація заноситься в Базу даних кіс для зберігання і подальшої обробки. Економісти, спираючись на сформовану бухгалтерську звітність, складають аналітичну та управлінську звітність в MS Excel, попередньо її обробивши. Також економісти мають можливість вносити зміни в бухгалтерську звітність і проводити з нею різні маніпуляції.

Далі сформована звітність передається на затвердження/ознайомлення виконавчому директору. Доступ до бухгалтерської звітності мають: Бухгалтер, виконавчий директор і економіст, зробивши запит в модулі «Бухоблік».

Функціональна модель існуючого процесу будується на підставі передпроектного обстеження організації. Вона потрібна для того, щоб виявити вразливі місця діяльності організації і відображає функціональний зміст розглянутого процесу, є структурованим зображенням функцій процесу, зв'язків між ними і з середовищем семантики, що відображає ці функції. [1]

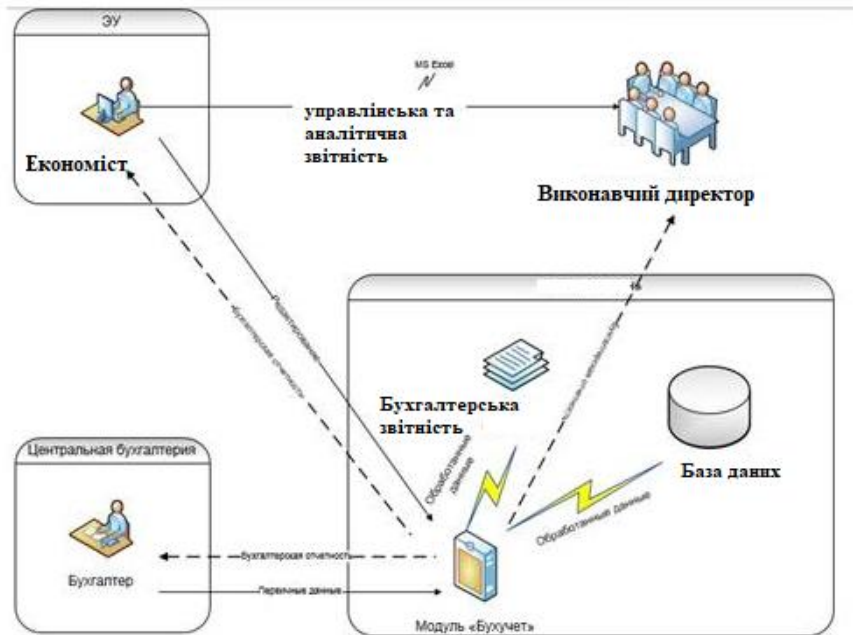

Рисунок 3.1 Мнемосхема існуючого процесу

Як інструмент для побудови функціональної моделі обрано CASE-засіб Microsoft Office Visio, який підтримує методологію IDEF0. [2]

Існуючий процес отримання управлінської та аналітичної звітності має деякі істотні недоліки.

В існуючій моделі процес не автоматизований, аналіз і розподіл здійснюється вручну і не дозволяє більш точно розподіляти обов'язки.

В існуючому процесі модуль "Бухоблік" формує бухгалтерську звітність, завдяки якій економіст відділу ЕУ вручну проводить аналіз бухгалтерської звітності та на основі отриманого аналізу складає управлінську та аналітичну звітність. Недоліком є те, що управлінська та аналітична звітність може бути неоднозначна, необ'єктивна і може невірно трактуватися іншими фахівцями. Тим більше складання такої звітності трудомісткий і довгий процес, що вимагає певну кількість знань. Це означає, що фахівець може здійснювати ті чи інші помилки.

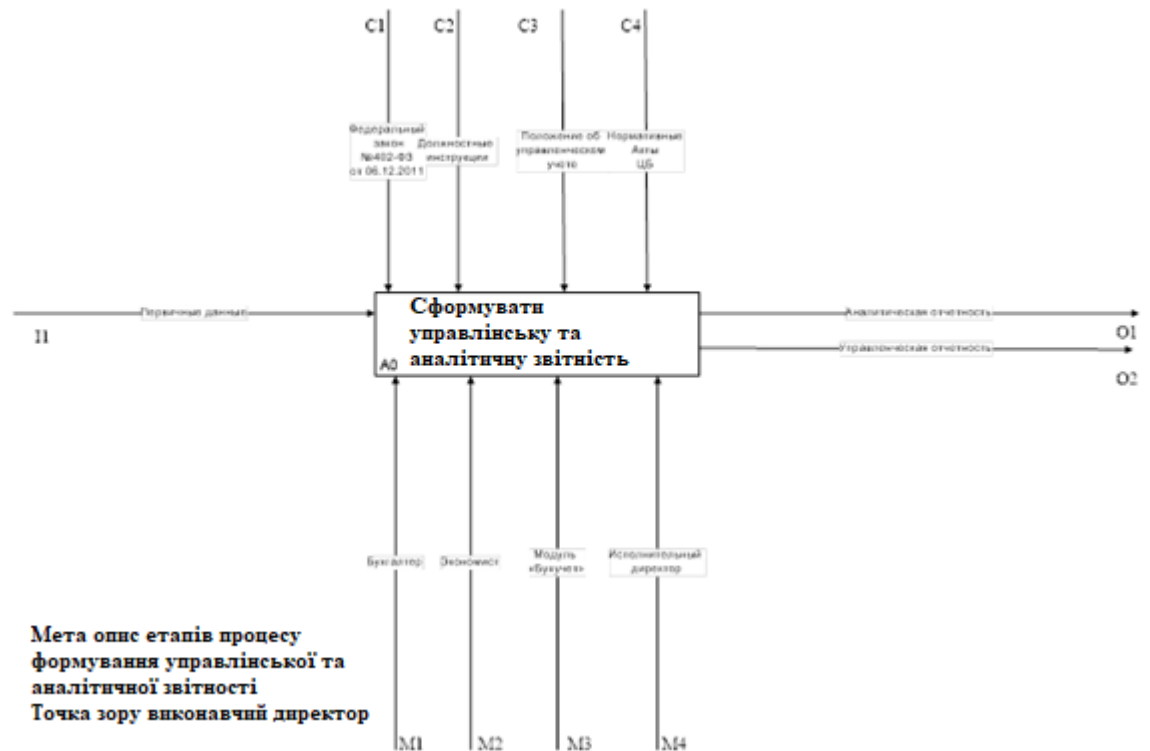

Рисунок 3.2. Контекстна діаграма існуючого процесу

Можна впровадити новий модуль-експертну систему, яка самостійно зможе обробляти бухгалтерську звітність і скласти об'єктивну управлінську та аналітичну звітності, які будуть доступні певним фахівцям. Для впровадження експертної системи потрібно створити Базу знань, яка буде формуватися експертами в даній області: аналітиком і Бухгалтером.

Функціональна модель після внесення пропонованих змін представлена на малюнках. Основна відмінність-відсутність декомпозиції блоку «сформувати управлінську та аналітичну звітності» і поява в цьому блоці механізму.

Впровадження автоматизації отримання управлінської та аналітичної звітності відіграє важливу роль на підприємстві. Система збору, реєстрації, узагальнення та надання об'єктивної інформації, необхідної для прийняття рішень, - це всі об'єкти управлінського обліку. Завдяки організації та

впровадженню управлінської системи з'являється можливість аналізу фінансово-економічного стану підприємства, розподілу ресурсів, оптимізації витрат, поліпшення показників фінансового результату. [5]

ВИСНОВКИ

Формування фінансової звітності є дуже важливою та необхідною роботою. Сучасне суспільство змінює не лише методи обліку, але із ними змінюються й вимоги безпосередньо до бухгалтерів, які мають формувати дану звітність. Для цього необхідне глибоке розуміння господарських процесів та їхні взаємозв'язки, вплив одне на одного. Найбільш доступне та найкраще джерело основної інформації щодо діяльності підприємства – фінансова звітність. Перехід нашої держави до ринкових відносин призводить до розширення ролей фінансової звітності. Насамперед, це пов'язано із збільшенням суб'єктів, якими потребується більш повна інформація щодо діяльності підприємства, його платоспроможності, стабільності та рентабельності, на підставі цієї інформації приймаються рішення, що пов'язуються із надійністю укладання комерційних та фінансових угод, а також із метою покращення ефективності фінансової діяльності підприємства та його фінансового стану.

Об'єктивний аналіз діяльності, формування за поданими даними достовірної звітності та надання інформації користувачам потребує глибоких знань та кваліфікованих навиків. У цьому ми переконалися під час написання нашого дослідження „Звіт про фінансові результати”.

Діяльність кожної організації у першу чергу направляється на одержання прибутку, ця теза нам відома ще із основ політекономії. За допомогою Звіту про фінансові результати (у західній літературі він називається Звітом про прибутки та збитки) ми демонструємо наскільки ефективно ведеться робота, управління бізнесом, отримання прибутків. Врешті, наскільки підприємство є привабливим для інвестиційної діяльності (тобто, чи потрібно вкладати власні кошти в дану організацію), наскільки клієнти можуть довіряти компанії щодо її платоспроможності та наскільки

вона розраховувати на додаткові фінансові впливання (кредити від банків чи від розміщення на ринку боргових цінних паперів). Саме Звіт про фінансові результати показує прозорість політики на організації, що в основному виступає вирішальним чинником залученням інвестицій.

Саме тому високорозвиненими країнами ведеться орієнтування у веденні бухгалтерського обліку на Міжнародні Стандарти Бухгалтерського Обліку. Головна ціль, яка при цьому переслідується – надання повної, неупередженої, достовірної та правдивої інформації користувачам щодо своєї господарської діяльності. В Україні іще не була сформована культура ведення цивілізованого бізнесу, під час якої прибутки декларуються та оприлюднюються.

Під час формування облікової політики фінансових результатів підприємства орієнтується на діючі Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Фінансовий результат визначається як різниця між отриманими доходами підприємства і його витратами за звітний період (П(С)БО 15 “Дохід” та 16 “Витрати”)

Облік фінансового результату – прибутку та збитку – відбувається на фінансово-результативних рахунках 79 „Фінансові результати”. Цей рахунок збирає всі доходи та витрати підприємства, які групують в аналітичних обліках по характеру збитків та прибутків. По кредиту даного рахунку відображається прибуток, а по дебету – витрати та збитки.

Фінансові результати від ведення операційної діяльності включають у себе фінансові результати основної діяльності (переважно, результати від реалізації), збиток (прибуток) від здійснення іншої операційної діяльності.

До неопераційної діяльності виробничо-комерційної діяльності належить фінансова та інвестиційна діяльність.

Результати фінансово-господарської діяльності знаходять відображення у фінансовій звітності.

Як суб'єкт господарської діяльності страхова компанія взаємодіє з різними категоріями осіб, яких з різних причин цікавлять її поточний фінансовий стан і тенденції його зміни в майбутньому.

Зовнішні обставини організація не може змінити, і змушена до них пристосовуватися. Внутрішні фактори охоплюють керовані параметри організації страхування, вони повинні використовуватися таким чином, щоб ефективно протистояти негативному впливу і повною мірою використовувати сприятливі ефекти зовнішніх факторів. Також фактори поділяють по можливості управління ними.

Для аналізу фінансового стану страхової компанії використовуються абсолютні і відносні показники. Відносні показники більш повно відображають фінансовий стан організації. До них відносять: рентабельність, коефіцієнт фінансової незалежності, достатності власних коштів, коефіцієнт оборотності, коефіцієнт фінансування, платоспроможність та ін.

У третьому розділі було запропоновано шляхи вдосконалення складання звіту та оцінки показників діяльності підприємства.

Складання звітності відповідно до міжнародних стандартів вже стало звичним для багатьох українських організацій, проте далеко не всі організації провели автоматизацію обліку за МСФЗ.

Впровадження автоматизованої системи обліку та підготовка звітності за МСФЗ істотно полегшують працю працівників, зайнятих її складанням, а також спрощує управління бізнесом компанії. У той же час необхідно пам'ятати про те, що процес автоматизації є складним і трудомістким. Для її успішного впровадження потрібно заздалегідь продумати рішення характерних для цього процесу проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдеев В.В. Оценка финансового состояния торговых предприятия. *Финансовые и бухгалтерские консультации*. 2008. № 8.
2. Александров А.А. Страхование. Москва: ПРИОР, 2005. 192 с.
3. Ардатова М. М., Балинова В. С., Кулешова А. Б. и др. *Страхование в вопросах и ответах*. Москва: Проспект, 2012. 294 с.
4. Аудит страховых компаний: практическое пособие для страховых аудиторов и страховых организаций под ред. В. И. Рябикина. Москва: Финстатинформ, 2012. 128 с.
5. Басаков М. И. Страхование в вопросах и ответах. Москва: «Дело», 2011. 543 с.
6. Беспалов М.В. Бухгалтерский учет основных хозяйственных операций в бюджетном учреждении. *Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях*, 2017. 15 (375).
7. Білик М.Д. Фінансові результати підприємств державного сектору економіки в умовах планування. *Фінанси України*. 2006. № 9.С.128-143.
8. Бутинец Ф. Ф., Бондар В. П. Звітність підприємства. Житомир: ЖДТУ, 2005. 427с.
9. В.А. Щербаков, Е.В. Костяева. Страхование: учебное пособие. Москва: КНОРУС, 2010. 312 с.
10. Підсумки діяльності страхової компанії за 2018,2019,2020 рік. URL: <https://oranta.ua/ru/public/reports/> (дата звернення 12.04.2021)
11. Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими ніж страхування життя: розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.12.2004 р., № 3104. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0019-05> (дата звернення 26.04.2021)

12. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р., № 85/96-ВР.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi? nreg=85 %2F96-%E2 %F0>
(дата звернення 31.03.2021)
13. Рудницький В.С. Внутрішній аудит: методологія, організація : монографія. Тернопіль, 2000. 105 с. 26.
14. Сахарцева І.І. Теоретико-методологічні аспекти формування програм аудиту : монографія. Київ : Вид-во «Кондор», 2005. 374 с
15. Вітряк І. Особливості подання фінансової звітності. *Все про бухгалтерський облік*. 2010. №13.
16. Волков В.П., Ильин А.И., Станкевич В.И. Экономика предприятия: учебное пособие. Москва: Новоеиздание, 2004. 672 с.
17. Волкова І.А. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 224с.
18. Вороная Н. Річна фінансова звітність. *Податки та бухгалтерський облік*. 2010. №12.
19. Вострикова К.В., Романова С.В. Стратегический анализ в управлении коммерческой организации. 2018. № 10 (39).
20. Вплив інфляції: П(С)БО 22 від 28 лютого 2002 р. № 147. URL: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO22.aspx>. (дата звернення 12.03.2021)
21. Гарасим П.М. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення) монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 270 с.
22. Германчук П.К. Бухгалтерський облік і фінансова звітність об'єкти фінансового контролю: методичний посібник. Київ: Атіка, 2008. 304с.
23. Голубнича Г.П. Адаптація законодавства зі звітності українських страхових компаній до вимог ЄС. *Вісник Київського національного університету ім.Тараса Шевченка*. 2007. № 94-95.С. 96-99.
24. Доходи, витрати та фінансові результати: Бухгалтерський облік. *Дебет. Кредит. Додаток до «Галицьких контрактів»*. 2002. № 24.

25. Жук Н.Л. Проблемні питання ув'язки показників звітності за сегментами. *Облік і фінанси АПК*. 2006. № 2.
26. Журавлев Ю. М. Словарь-справочник терминов по страхованию и перестрахованию. Москва: Анкил, 2013. 319 с.
27. Загородна О.М. Вимоги до внутрішньої фінансової звітності. URL:buhgalter911cgi-bin/laws/main.cgi?nreg (дата звернення 11.03.2021)
28. Загальні вимоги до фінансової звітності: П(С)БО 1 від 31 березня 1999 р. № 87. URL:<http://proaudit.com.ua/buh/standart/psbo-1.html> (дата звернення 14.04.2021)
29. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV від 16.07.1999 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01.03.2021)
30. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 №85/96-ВР URL:https://kodeksy.com.ua/pro_strahuvannya/statja-30.htm (дата звернення 02.03.2021)
31. Ільяшенко С. Звіт про фінансові результати. *Все про бухгалтерський облік*. 2005. № 8. С.11-17.
32. Страхування: підручник за ред. В.Д.Базилевича. Київ: Знання, 2008. 1019 с.
33. Чечевицина Л. Н. Экономический анализ: уч. пособ. Ростов на Дону: Феникс, 2013. 478 с.
34. Шахов В.В. Страхование: Учебник для вузов. Москва: ЮНИТИ, 2013. 311 с.
35. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Москва : ИНФРА-М, 2013.
36. Экономический анализ: Учебник для вузов под. ред. Л.Т. Гиляровской. Москва: ЮНИТИ - ДАНА, 2011. 527 с
37. Юрченко Л. А. Финансовый менеджмент страховщика: уч. пособ. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 199 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Pigareva V.O. Methods of compiling a report on financial results and evaluation of performance indicators of the enterprise - Bachelor's qualification work. Sumy State University, Sumy, 2021

The methodical, theoretical and practical approaches to compiling a report on financial results and evaluating the performance of insurance companies are investigated. The purpose of the study is to analyze the methods of reporting on financial results and assess the performance of the enterprise. The data of the annual reports of PJSC NJSC "ORANTA" were studied.

Keywords: insurance company, financial results, report, method of creation, profit, efficiency indicators.

АНОТАЦІЯ

Пігарєва В.О. Методика складання звіту про фінансові результати та оцінка показників ефективності діяльності підприємства – Кваліфікаційна робота бакалавра. Сумський державний університет, Суми, 2021р.

У роботі досліджено методичні, теоретичні та практичні підходи щодо складання звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності страхових компаній. Метою дослідження є аналіз методик складання звіту про фінансові результати та оцінка показників ефективності діяльності підприємства. Досліджено дані річних звітів ПАТ НАСК «ОРАНТА».

Ключові слова: страхова компанія, фінансові результати, звіт, метод створення, прибуток, показники ефективності.

Додаток Б

Таблиця Б.1 Основні фінансові показники діяльності, ПАТ НАСК «ОРАНТА». тис. грн

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Статутний фонд	159 000.0	159 000.0	159 000.0	159 000.0
Власний капітал	261 970.1	250 507.0	228 887.7	219 356.5
Страхові резерви	328 704.3	376 979.3	499 430.2	519 334.4
Частка перестраховальників у страхових резервах	36 773.2	29 853.1	72 258.5	61 503.4
Страхові премії	508 642.4	610 415.3	776 790.8	913 872.8
Премії, передані у перестраховання	39 816.9	46 693.5	47 126.6	67 470.1
резидентам	28 385.0	32 978.9	32 696.1	47 578.7
нерезидентам	11 431.9	13 714.6	14 430.5	19 891.4
Страхові виплати	149 941.7	195 381.9	267 369.2	326 543.5
Виплати, отримані від перестраховальників	12 326.2	14 965.7	18 420.0	23 102.7
Чистий прибуток	34 735.4	- 4 601.2	-31 994.0	240.5

Таблиця Б.2 –Динаміка показників фінансових результатів ПАТ НАСК «ОРАНТА».м. Київ, 2017-2019 рр.

Показники	Роки			2019р. у % до	
	2017	2018	2019	2017р.	2018р.
Прибуток від реалізації, тис. грн	201369	274	238617	118,50	112,94
Чистий прибуток, тис. грн	3272	-	31761	970,69	X
Середньорічна сума активів, тис. грн	675904	706196	655186	96,93	92,78
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн	225907	288454	187908	83,18	65,14
Коефіцієнт рентабельності продукції	2,37	2,28	2,57	X	X
Коефіцієнт рентабельності капіталу	0,005	-	0,05	X	X
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,01		0,17	X	X

Таблиця Б.3 – Показники оцінки фінансової надійності страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта» м. Київ 2017 – 2019 рр.

Показники	Роки			Темп росту 2019-2017рр.
	2017	2018	2019	
Показники, що характеризують здатність виконувати зобов'язання				
Показник ліквідності активів	16,21	10,14	10,703	66,03
Показники поточної ліквідності	398,19	370,89	426,14	107,02
Зворотній платоспроможності показник	48,38	144,82	248,67	513,99
Коефіцієнт боргового навантаження	66,58	59,15	71,32	107,12
Показники, що характеризують достатність власних коштів для виконання страхових зобов'язань				
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	147,19	120,53	211,05	143,39
Коефіцієнт достатності страхових резервів	209,01	163,93	1328,107	635,43
Показник покриття зобов'язань за страховими виплатами	425,67	438,19	422,19	99,18
Показник ступеню власного фінансового забезпечення	29,14	181,42	118,18	405,56
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу				
Показник обсягів страхування	39,45	41,75	34,91	88,49
Показники, що характеризують заборгованість страхувальників і страховика за страховими виплатами				
Коефіцієнт оборотності кредитної заборгованості за страховими виплатами	0,95	0,75	0,54	56,84
Показник дебіторської заборгованості	7,91	7,503	18,05	228,19
Показники, що характеризують міру незалежності від перестраховування				
Показник незалежності від перестраховування	241,34	224,89	264,89	109,76

Таблиця Б.4 – Показники оцінки платоспроможності ПАТ НАСК «Оранта» м. Київ, 2017 - 2019 рр.

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	Відхилення 2019/2017рр.	Нормативне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,67	0,69	0,78	0,11	>0,2
Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	2,94	3,64	4,201	1,261	>0,7
Коефіцієнт покриття	2,98	3,71	4,26	1,28	> 1,0
Коефіцієнт загальної платоспроможності	0,502	0,69	0,402	-0,1	Збільшення